

Kvalitetsredovisning för kommunala förskolor i Älvsjö läsåret 2009/2010

Övergripande bild av verksamheten

Förskolorna ingår i verksamhetsområdet barn och ungdom, där också individ- och familjeomsorgens enhet för barn och familj ingår liksom Nätverkshuset med öppen förskola, parklek, mötesplatser för ungdomar, Ungdomens hus, fältarbetare, familjerådgivare och nätverksledare. Verksamhetsområdet leds av en verksamhetsområdeschef.

Förskoleorganisationen består av sex resultatenheter som var och en leds av en förskolechef. I fem resultatenheter finns en pedagogisk ledare och fem enheter har någon form av administrativ assistent.

Enhet 1		Enhet 2	
Akleja	Aklejavägen 19	Lillskogen	Karlslundsvägen 10
Långsjö	Gårdsstigen 19	Matrisen	Långsjövägen 14
Rödkulla	Långsjövägen 56	Mullegården	Långsjövägen 33
Våga vilja	Gårdsstigen 1	Solkatten	Älvsjövägen 62
Enhet 3		Enhet 4	
Baltazar	Västerängsvägen 5	Skogsläntan	Sulvägen 62
Muminstugan	Vantörsvägen 150	Trollsländan	Sulvägen 22
Snöripan	Snöripsvägen 32	Eken	Sulvägen 52 A
Familjedaghem	1 st i Herrängen		
Enhet 5		Enhet 6	
Citrusgården	Folkparksvägen 161	Sjöstjärnan	Rävnäsvägen 77-79
Prästängen	Prästgårdsgränd 16	Sylvester	Sylvestervägen 2-6
Solängen	Solberga Ängsväg 4	Äppelängen	Täckhammarsv. 21
		Familjedaghem	1 st i Solberga

Förskolan Eken startade i januari 2010.

Förutsättningar

Barn

	Små 1-3 år	Stora 4-5 år	Totalt	Barntäthet = Antal barn /anställd
Inskrivna barn 2009-03-31	414	607	1 021	5,5
Inskrivna barn 2009-12-31	586	443	1 029	5,5
Inskrivna barn 2010-03-31	433	676	1 109	5,7

Skillnaden mellan senaste höst- och vårmätningen är 80 barn. 2009-03-31 fanns det 1 021 barn inskrivna i förskolorna. 2010-03-31 var motsvarande siffra 1 109.

En delförklaring till att antalet barn per anställd har ökat med 0,2 barn mellan mars 2009 och 2010 beror på att andelen småbarnsgrupper blivit lägre.

Personal

	Antal barnsköta- re	Förskollärare antal	%	Antal övrig personal	Totalt antal anställda
2008-12-31	96,10	78,83	42 %	11,63	186,56
2009-03-31	95,23	78,61	43%	10,63	184,47
2009-08-31	92,16	84,11	45%	10,50	186,77
2009-12-31	88,43	84,01	45%	15,10	187,54
2010-03-31	93,71	88,81	45%	13,58	196,10

Antalet personal är omräknat till heltidsanställningar.

Andelen förskollärare har ökat något under perioden.

Systematiskt kvalitetsarbete

Med utgångspunkt i läroplanen och kommunfullmäktiges budget samt föregående års kvalitetsredovisning har verksamhetsområdeschefen tillsammans med förskolecheferna och de pedagogiska ledarna reviderat och tagit fram förslag till nämndmål och indikatorer för förskolan. Stadsdelsnämnden fastställde dessa i samband med beslut om verksamhetsplan och budget år 2010. Nämndmålen har täckt in vart och ett av läroplanens områden; *normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, skola och hem samt samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.*

Förskolorna har i sina verksamhetsplaner arbetat fram enhetsspecifika åtaganden med tillhörande kriterier, arbetssätt och planer för uppföljning. Åtagandena har utgått ifrån nämndens mål. Förskolorna har också skrivit in de åtaganden som vänder sig till brukarna i sina kvalitetsgarantier för 2010. Förvaltningsledningen har tillsammans med utvecklingssekreteraren gått igenom förskolornas förslag till kvalitetsgarantier. Slutligen har kvalitetsgarantierna fastställts av stadsdelsnämnden.

Varje förskola har genomfört en utvärdering av sitt arbete och beskrivit vilka åtaganden och kriterier man har uppnått och hur man nått dessa. Denna självvärdering är ett viktigt underlag för enheternas kvalitetsredovisningar. Förskolorna har också använt det självvärderingsmaterial som stadsledningskontoret arbetat fram för en av indikatorerna. För att ytterligare förbättra kvalitetsarbetet har förskolecheferna, pedagogiska ledarna samt representanter för varje förskola deltagit i utbildningsförvaltningens utbildning i lokalt kvalitetsarbete. Denna utbildning har gett ökad förståelse för att lägga fokus på behovet av att följa upp vad barnen får ut av verksamheten för att förändra och utveckla den.

På många förskolor samlas den pedagogiska dokumentationen i en för barnen egen portfoliopärm. Syftet med portfolio är att stimulera barnets utveckling och dokumentera barnets läroprocesser. Den används också som underlag för planering och vid utvecklingssamtal med föräldrarna. Pedagoger och föräldrar reflekterar tillsammans över hur barnet utvecklas i samband med utvecklingssamtalet som genomförs minst en gång per år.

Förskolans centrala förskoleråd i Älvsjö med en representant från varje förskoleråd träffar verksamhetsområdeschefen en gång per termin för information och diskussion. Förskolorna har sina egna förskoleråd, som träffas ett par gånger varje termin där föräldrar, förskolechef och representanter för pedagoger för en dialog om olika verksamhetsfrågor. Även föräldramöten genomförs på avdelningarna då planering och utvärdering finns med på dagordningen. Det finns ett system för att ta tillvara synpunkter och klagomål, som omfattar såväl förskolorna som förvaltningen i helhet.

Stadens brukarundersökning ligger också till grund för bedömningen av måluppfyllelsen. Svarefrekvensen på vårens brukarundersökning var 73 % näst högst i

staden. Resultatet har liksom föregående år diskuterats och analyserats av föräldrar och personal som ett underlag för fortsatt kvalitetsutveckling vid den egna förskolan.

Verksamhetsområdeschefen har tillsammans med utvecklingssekreteraren genomfört dialogmöten med samtliga sex förskolechefer och deras pedagogiska ledare, som ett led i uppföljningen av förskolornas kvalitetsredovisningar. Vid dessa möten har man framfört synpunkter på de övriga resultatenheternas redovisningar samt därefter gjort justeringar i sina egna. Analysen från dessa dialogmöten liksom enheternas kvalitetsredovisningar har också legat till grund för årets kvalitetsredovisning för Älvsjös kommunal förskolor.

Läsåret har präglats av ett intensivt utvecklingsarbete. Alla förskolor har genomfört kompetensutveckling för att utveckla arbetsmetoder och höja kvaliteten i förskolan, vilket bidragit till en positiv utveckling på flera områden. Genusnätverken har fortsatt med fortbildning och genusarbete. Tre barnskötare vidareutbildar sig för närvarande till förskollärare, två barnskötare och tre förskollärare har deltagit i Förskolelyftet och sex barnskötare har under läsåret genomgått fördjupningsutbildning.

Ledarskapet är centralt för hur enheterna fungerar. En av förskolecheferna har genomgått den statliga rektorsutbildningen och tre går nu den nya rektorsutbildningen som startade hösten 2009. Målet är att samtliga förskolechefer ska ha genomgått denna utbildning. Resultatenheterna håller nu på att hitta former för hur den pedagogiska ledningen ska organiseras på enheterna. Från hösten 2009 hålls det, förutom administrativa möten med förskolecheferna, även pedagogiska möten där också de pedagogiska ledarna ingår.

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

Nämndmålen och kriterier för måluppfyllelse

Målen för 2010 reviderades utifrån den nya förskoleplanen för Stockholms stad samt kulturplanen *Kultur i ögonhöjd*. Kriterier har också tagits fram för måluppfyllelsen på central och lokal nivå. Inför nästa år har också en verksamhetsidé diskuterats fram;

Förskolans framtidstro vår utmaning!

- Barnen ska minnas sin förskoletid som lärorik och rolig. Förskolan ska vara kreativ och inspirerande samt uppmuntra barnen till att utforska och vara delaktiga i sitt lärande.

- Föräldrar ska mötas med respekt och ses som en tillgång. Förskolan inbjuder till delaktighet och samarbete med fokus på barns utveckling och lärande.
- De nyfikna förskolebarnen är vår utmaning. I förskolan ska barnen möta engagerade och medforskande pedagoger, som ser varje barns möjlighet till utveckling och lärande i samspel med sin omgivning.
-

Kvalitetsarbetet

Förskolechefer, pedagogiska ledare och förskolepersonal har fortsatt med utbildningsförvaltningens utbildning i lokalt kvalitetsarbete. Stadens indikator för självvärdering inom målområdet utveckling och lärande har använts av samtliga förskolor samt på enhetsnivå och på stadsdelsnivå. Förvaltningen har inlett ett kvalitetsutvecklingsarbete som kommer att sträcka sig över flera år. Siktet är inställt på att förskolorna ska hålla en jämn och hög kvalitet. Satsningen innefattar tre delar;

- Tydligare ledningssystem för planering, uppföljning, utvärdering och utveckling
- Handlingsplan för barns språk- och kunskapsutveckling
- Satsning på pedagogisk dokumentation.

Likabehandlingsplanerna

Mallen för likabehandlingsplanerna har reviderats utifrån den förändrade lagstiftningen och kommer att användas till enheternas verksamhetsplaner för 2011 där likabehandlingsplanen är en bilaga.

Språkutveckling

Under våren har *Handlingsplan för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling* arbetats fram av de pedagogiska ledarna på uppdrag av verksamhetsområdeschef och förskolechefer. Planen antogs av stadsdelsnämnden i juni 2010. Denna kommer att implementeras under hösten 2010.

Föräldrainformation

Informationen på *Jämför service* på www.stockholm.se har kontinuerligt uppdaterats. Information har också i större utsträckning skickats till föräldrarna via e-post.

Samverkan med skolan

Handlingsplan för samverkan vad gäller övergången förskola-skola för blivande förskoleklass elever har tagits fram tillsammans med förskolechefer och biträdande rektorer. Handlingsplanen är ett av de fyra dokumenten som ingår i *Överenskom-*

melse mellan Älvsjö stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden. Handlingsplanen ska revideras varje år efter utvärdering.

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Förskoleverksamheten har följande nämndmål;

- Förskolan ska främja barns förståelse för likabehandling och jämställdhet
- Förskolan ska främja barns språk- och kommunikationsförmåga samt nyfikenhet att utforska matematik och naturvetenskap
- Stadsdelsnämnden ska främja kultur för, med och av barn/ungdomar
- Förskolan ska främja barns inflytande över förskolans miljö och verksamhet
- Förskolan ska erbjuda föräldrar möjlighet att medverka i planering och utvärdering av barns lärande och utveckling
- Förskolan ska i samarbete med föräldrar och skola utveckla former för en bra övergång till skolan.

Bedömningsgrunder för måluppfyllelsen är de kriterier för måluppfyllelsen, som har tagits fram både på centreal nivå och för varje resultatenheter.

De centrala kriterierna;

- resultatet av förskoleundersökningen
- om likabehandlingsplanerna är utvärderade och uppdaterade
- resultatet av stadens självvärderingsinstrument för utveckling och lärande
- enheternas värden för måluppfyllelsen av åtaganden kvoterat utifrån antalet avdelningar.

Enheternas kriterier;

- resultatet av förskoleundersökningen
- om likabehandlingsplanerna är utvärderade och uppdaterade
- resultatet av stadens självvärderingsinstrument för utveckling och lärande
- enheternas kriterier för varje åtagande.

Målområden

Normer och värden

Utvärdering av likabehandlingsplaner

En likabehandlingsplan är upprättad på varje förskola. Mallen för likabehandlingsplanerna har reviderats under året utifrån den förändrade lagstiftningen och kommer att användas till enheternas verksamhetsplaner för 2011 där likabehandlingsplanen är en bilaga.

Likabehandlingsplanen uttrycker tydligt att förskolan tar avstånd från alla tendenser till trakasserier och kränkande behandling. Detta har främjat barns lika rättigheter och ökat medarbetarnas medvetenhet och förhållningssätt. I dagsläget finns förutsättningarna att motverka trakasserier och annan kränkande behandling. Förskolan har en tradition att vara lyhörda och tidigt få fatt i om det förekommer kränkningar och konflikter bland barnen. Pedagogerna är bra på att upptäcka eventuella tendenser till kränkningar och då involvera barnen i lösningar på ett konstruktivt sätt.

Värdegrunden ligger som en vägledande bas i förskolans likabehandlingsplan. Förskolorna behöver dock arbeta vidare med att implementera värdegrunden i alla delar av verksamheten genom att kontinuerligt föra dialog om de olika diskrimineringsgrunderna.

Alla förskolor har inte arbetat lika aktivt med likabehandlingsplanerna. De behöver revideras, förankras och implementeras så att de används på ett medvetet sätt. Rutinerna för hur den introduceras för att göra nya pedagoger, vikarier och föräldrar delaktiga i planen behöver också ses över.

NÄMNDMÅL:

Förskolan ska främja barns förståelse för likabehandling och jämställdhet

Resultat

Utifrån enheternas kriterier för måluppfyllelsen av sina åtaganden har de i sina självvärderingar noterat följande resultat. Att barnen;

- visar varandra mer hänsyn
- pratar och berättar om olika kulturer

- har större tilltro till sina förmågor
- gör fler självständiga val
- lyssnar på varandra
- känner till och använder regler för leken, samspel och turtagande
- har en bra attityd till varandra
- har starkare gruppkänsla och fler kamratrelationer över åldersgränserna
- kompromissar och bearbetar sina konflikter själva i högre grad
- tar hänsyn, tröstar och hjälper varandra i större utsträckning
- har blivit mer självständiga och fått bättre självförtroende
- är tolerantare mot varandra
- ställer frågor och verbaliserar sina funderingar mer
- har gett uttryck för sina åsikter och fått respons från sina kamrater
- samspelar mer oavsett grupptillhörighet, kön, ålder och bakgrund
- provar på mer olika lekmaterial oavsett kön
- pojkar och flickor leker mer tillsammans
- uppmuntrar varandra mer att pröva nytt material
- upptäcker att de ibland är beroende av varandra för att lyckas med en uppgift

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende normer och värden	87 %	85 %	2010
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende trygg och säker miljö	79 %	79 %	2010

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Normer och värden*. Detta grundar vi på förskolornas självvärdering, förvaltningens dialogmöten samt förskoleundersökningen.

Pedagogerna skapar förutsättningarna för barnen. Övervägande delen av pedagogerna är medvetna kring vikten av sitt förhållningssätt och lekmiljöns pedagogiska betydelse i arbetet med barnen kring normer och värden. Genom olika nätverk har pedagogerna fått möjlighet till reflektion över sitt eget arbetssätt, roll och barnsyn.

Genom ett projektinriktat arbetssätt har pedagogerna upptäckt att barnen ges mer tid för utforskande, reflekterande, skapande och lärande. Det ger även möjlighet till arbete i mindre grupper och mer enskild tid tillsammans med pedagogen och andra barn. De får möjlighet till samspel och att utveckla sin empatiska och sociala förmåga.

Genom att förskolornas inre och yttre miljö är mer pedagogiskt genomtänkt har pedagogerna upptäckt att barnen ges ökat eget ansvar, inflytande, samspel och

tillit till sin egen förmåga. Det finns en koppling mellan den lärande miljön, materialet och barnens förmåga att utveckla samarbete med andra.

Pedagogerna behöver bli mer medvetna om det egna förhållningssättet, då det återspeglas i arbetet med barnen.

Diskussionerna om genusarbetet har avtagit något och arbetet har stannat upp. Det är viktigt att planera in tid för att hela tiden hålla diskussioner och reflektioner levande i arbetslagen både vad gäller genus- och värdegrundsfrågor. Det handlar i stor utsträckning om vuxna som goda förebilder.

(Se även ovan under rubriken *Utvärdering av likabehandlingsplan.*)

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Stadsdelsnämnden ska främja kultur för, med och av barn/ungdomar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera den nya kulturplanen inom nämndens verksamheter	2010-01-01	2010-12-31

Resultat

Den nya kulturplanen *Kultur i ögonhöjd* har implementerats och förskolorna har formulerat åtaganden utifrån denna.

Utifrån enheternas kriterier för måluppfyllelsen av sina åtaganden har de i sina självvärderingar noterat följande resultat. Att barnen;

- delger varandra och talar mer om sina kulturella upplevelser
- använder sig mer av erfarenheter från olika kulturevenemang i leken och i olika skapande uttrycksformer såsom bild och form, rörelse, sång, rytmik, musik, dans och drama
- utvecklat sin skapande förmåga
- fått fler möjlighet att bearbeta upplevelsen/kulturen i verksamheten
- nu kommer med idéer om hur pågående projekt kan vidareutvecklas utifrån sina kulturupplevelser
- ställer nya frågor, har många nya tankar, funderingar och lösningar utifrån sina upplevelser
- hittar på egna sagor och teatrar
- skapar och målar på eget initiativ i högre grad
- intresserar sig för böcker i större utsträckning

- förbättrar sin ordförståelse och sitt ordförråd genom samtal kring sångtexter och böcker
- genom skapande uttrycksformer stärkt sin självkänsla och tillit till sin egen förmåga.

NÄMNDMÅL:**Förskolan ska främja barns språk- och kommunikationsförmåga samt nyfikenhet att utforska matematik och naturvetenskap****Resultat**

Utifrån enheternas kriterier för måluppfyllelsen av sina åtaganden har de i sina självvärderingar noterat följande resultat. Att barnen;

- visar mer nyfikenhet och lust att utforska språket även andras språk och kulturer
- nyfikna på bokstäver och språkljud samt siffror
- härmar och imiterar varandra i uttryckssätt, gester och mimik
- är säkrare och tryggare i att uttrycka sig både verbalt och via kroppsspråk
- sätter ord på sina tankar och sitt görande samt förmedlar tankar och idéer i större utsträckning
- återberättar händelser och visar förståelse för logiska förlopp
- utvecklar sin förmåga att samtala och berätta i samspel med andra
- rimmar, låtsasläser, läser, hittar på egna sånger, sagor och gåtor i högre grad
- återberättar med hjälp av nyintroducerade ord
- skriver sitt namn och kan bokstäverna i alfabetet
- ser och reflekterar över olika geometriska former ute och inne
- provar sina egna teorier och hypoteser
- uppskattar, sorterar, jämför, parar ihop och använder sig av olika begrepp i naturliga sammanhang
- bygger, skapar och konstruerar mer med hjälp av olika material, redskap och verktyg
- sorterar sig själva i storleksordning och ålder alltmer
- använder nu olika matematiska uttrycksformer och symboler
- förbättrar sina kunskaper om volym, vikt och form
- har ökad förståelse för tid
- utvecklat kunskap om naturen
- är mer delaktiga i källsortering
- börjar få alltmer förståelse för sin del i kretsloppet

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	77 %	74 %	2010
Resultatet av enheternas självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskola	3,02		2009

Stadsdelens förskolor är KRAV-certifierade från 2010.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Utveckling och lärande*. Detta grundar vi på förskolornas självvärdering, stadsledningskontorets indikator för självvärdering, förvaltningens dialogmöten samt förskoleundersökningen.

Rikligt och varierat pedagogiskt material finns tillgängligt och används utifrån barnens intressen och önskemål samt personalens kompetens.

Rikligt och varierat material finns tillgängligt för barnens skapande. Materialet är valt utifrån barnens intressen, önskemål och teman samt pedagogernas kompetens.

Bygg- och konstruktionsmaterial har valts och används utifrån läroplanens intentioner i mål och riktlinjer. Olika aktiviteter är integrerade i exempelvis teman där barnen bygger, konstruerar, samtalar om och beskriver sitt byggande.

Pedagogerna ger barnen utifrån deras intressen och behov planerade tillfällen till varierade tal- sång-, rim- och ramslekar, skriv- och läserfarenheter genom att berätta och samtala om såväl barnens som pedagogernas erfarenheter och upplevelser.

Det finns ett varierat material tillgängligt och uppgifter av olika svårighetsgrad presenterat på ett sätt som främjar barnens nyfikenhet att undersöka, jämföra, sortera, dra slutsatser och komma fram till olika lösningar.

Den omgivande naturen och närområdet används för att observera, iakttä och öka förståelsen för samspelet mellan människa och miljö utifrån barns intressen och erfarenheter.

Vad gäller kulturmålet behöver förskolorna bli tydligare med att beskriva kultursatsningarna uppdelat på arbetsätt och resultat för, med och av barn.

Pedagogerna har fått en större medvetenhet om miljöns betydelse för barnens lärande. Användandet av dokumentationer, barnintervjuer och observationer har ökat. Detta har lett till att barnen har fått forska och experimentera mer. Man har arbetat mer med drama och skapande med barnen. Det har dock framkommit att pedagogerna behöver mer kunskap kring skapande arbete.

Görandet och att förmedla kunskap präglar dock fortfarande till stor del pedagogernas roll i framförallt projektarbetet. Pedagogerna behöver bli tryggare i sitt yrkesutövande och våga utforska och vara nyfikna tillsammans med barnen.

Den fortlöpande dokumentationen och uppföljningen av barnens språkutveckling behöver förbättras. Pedagogerna behöver också kunskap i hur man arbetar interkulturellt med de flerspråkiga barnen. Språkutvecklingsarbetet kommer att förbättras avsevärt i och med att förvaltningen utarbetat en *Handlingsplan för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling*.

När det gäller matematiskt tänkande samt förståelse för naturvetenskap har pedagogerna blivit mer medvetna och utmanar barnen i vardagen. Många pedagoger behöver dock fördjupa sin kompetens inom ämnet natur, teknik och matematik.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Förskolan ska främja barns inflytande över förskolans miljö och verksamhet

Resultat

Utifrån enheternas kriterier för måluppfyllelsen av sina åtaganden har de i sina självvärderingar noterat följande resultat. Att barnen;

- uttrycker sina intressen, tankar, åsikter, idéer och önskingar i högre grad
- tar fler initiativ till olika aktiviteter, sånger och samtalsämnen
- väljer alltmer vad de vill göra inne och ute i den pedagogiska lekmiljön
- är delaktigare i portfolions och dokumentationens utformning
- är med och planerat inne och utemiljön i större utsträckning
- delar oftare in sig i mindre grupper utifrån intresse
- gör val av material, kompisar och pedagoger i högre grad
- delaktigare i besluten som tas i barnråden
- uppskattar alltmer att få vara med och bestämma
- är mer medvetna om den demokratiska processen
- är bättre på att ta ansvar och vara rädda om material och leksaker
- oftare plockar undan efter sig och lägger var sak på sin plats.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende barns inflytande	78 %	74 %	2010

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Barns inflytande*. Detta grundar vi på förskolornas självvärdering, förvaltningens dialogmöten samt förskoleundersökningen.

En ökad medvetenhet hos pedagogerna om vikten av barns delaktighet och inflytande har vuxit fram. De har också en större medvetenhet och tilltro till barnens kompetens. Pedagogerna kan bli ännu mer aktiva i mötet med barnen genom att ställa frågor, lyssna, vara intresserade och utmana barnen samt bli mer delaktiga i deras lek för att få syn på och få verskap om vad de intresserar sig för och vilka strategier de använder då de lär sig.

Några förskolor använder metoder där de aktivt lyssnar på barnen t.ex genom barnintervjuer, reflektion över dagen och barnmöten.

Aktiviteterna styr fortfarande i stor utsträckning vad barnen får möjlighet till att lära sig. Arbetslagen behöver utveckla den pedagogiska dokumentationen för att göra barnens lärande och utveckling synligt för att utifrån den öka barnens inflytande genom att reflektera tillsammans med barnen.

Återkopplingen utifrån det enskilda barnets portfolio behöver förbättras.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan ska erbjuda föräldrar möjlighet att medverka i planering och utvärdering av barns lärande och utveckling

Resultat

Utifrån enheternas kriterier för måluppfyllelsen av sina åtaganden har de i sina självvärderingar noterat följande resultat. Att föräldrarna;

- är mer delaktiga i verksamhetsplan, likabehandlingsplan, kvalitetsredovisning, utvecklingssamtal samt i uppföljning av förskoleundersökningen
- i större utsträckning vet vilka regler och rutiner som gäller på förskolan
- visar större intresse för den pedagogiska dokumentationen
- ställer fler frågor om verksamheten
- ökat förståelsen för olika åtaganden och arbetssätt då de är delaktiga praktiskt och i diskussioner tillsammans med andra föräldrar och pedagoger
- i högre grad är med och utformar barnets utvecklingsplan
- får större insikt i utvecklingssamtalen om betydelsen av samverkan kring barnets trivsel, lärande och utveckling
- deltar i föräldramöten, vårfester, vernissage och fixardagar
- tycker det är kul och spännande att läsa månadsbreven
- kommer med synpunkter och förslag på verksamheten allt oftare
- är mer aktiva i föräldraråden
- fortfarande upplever att de inte får tillräcklig bra information.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende förskola och hem	74 %	71 %	2010

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Förskola och hem*. Detta grundar vi på förskolornas självvärdering, förvaltningens dialogmöten samt förskoleundersökningen.

Den föräldraaktiva inskolningen är en bra metod för att grunda en god kontakt mellan förskola och hem. Föräldrarna känner sig tryggare när de varit delaktiga i verksamheten. Det dagliga mötet mellan föräldrar och pedagoger vid lämning och hämtning har också stor betydelse för känslan av trygghet och delaktighet.

Genom att pedagogerna använder sig av barnens portfolio under föräldrasamtalen och att det kontinuerligt finns väggdokumentationer får föräldrarna syn på sitt barns utveckling och lärande. Det är därmed också lättare för föräldrar att föra samtal med sitt barn om vad som hänt under dagen.

Föräldrarna upplever att förskoleråden är ett bra sätt att få inflytande i verksamheten.

Föräldrar och pedagoger har olika uppfattning om hur förskolans kommunikation och samverkan fungerar. Att ge information och hur informationen tas emot av föräldrarna är ett svårt område, då det är olika från individ till individ. Förskolorna behöver vidareutveckla kommunikationen med föräldrarna. Pedagogerna behöver bli bättre på att för föräldrarna synliggöra förskolans åtaganden och arbetssätt utifrån förskolans styrdokument.

Samverkan med skolan

NÄMNDMÅL:

Förskolan ska i samarbete med föräldrar och skola utveckla former för en bra övergång till skolan

Resultat

Utifrån enheternas kriterier för måluppfyllelsen av sina åtaganden har de i sina självvärderingar noterat följande resultat. Att barnen;

- som ska börja förskoleklass har haft roligt då de träffats på vårterminen
- knutit flera kontakter innan skolan börjar
- tillsammans med föräldrar oftast fått ett överlämnandesamtal

- i vissa fall får träffa sin fröken som kommer på besök till förskolan
- pratar om skolstarten i mer positiva termer
- tycker det är spännande att börja skolan
- är stolta över att det nu är deras tur att börja skolan
- lekt skola i större utsträckning.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Samverkan med skolan*. Detta grundar vi på förskolornas självvärdering samt förvaltningens dialogmöten.

Det är viktigt att pedagogerna från skolan besöker barnen och föräldrarna på förskolan. Föräldrarna känner sig mer förberedda och välkomna till skolan när de är delaktiga i dessa träffar och barnen blir tryggare i övergången till förskoleklassen.

Då barnen har haft med sin portfolio och valt ut vad de vill berätta om har de blivit mer delaktiga i själva samtalet.

Samarbetet med skolorna har sett mycket olika ut beroende på vilken skola förskolan haft kontakt med. Beskedet om vilken skola barnet kommit in på kom detta läsår väldigt sent i vissa fall, vilket föranledde informations- och kommunikationsbrister mellan förskolan och skolan.

Samverkan med skolan kommer framöver att ske i enlighet med *Handlingsplanen för övergången förskola-skola*, som reviderats inför nuvarande läsår. För närvarande riktar handlingsplanen in sig på arbetet med övergångarna mellan förskolorna och stadsdelens kommunala skolor.

Antalet barn som väljer friskolor eller kommunala skolor i andra stadsdelar har ökat och varierar mellan de olika enheterna. Det finns idag inget strukturerat samarbete med dessa skolor. Förvaltningen behöver, som ett första steg, se över hur samarbetet kan utvecklas vad gäller friskolorna som ligger inom vårt eget stadsdelsområde.

Övrig uppföljning

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Period
● Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	7,69 %	12 %	12 %	Tertial 1 2010
● Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	25 %	15 %	15 %	Tertial 1 2010

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Period
Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete ☒ Uppfylls helt	100 %	100 %	100 %	2010
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	0 st	2010

Förskolorna hade totalt 67 barngrupper 2010-03-31, varav 13 småbarnsgrupper (1-3 år), 16 storbarnsgrupper (4-5 år), 34 utvidgade syskongrupper (1-5 år) och 4 femårsgrupper. 1 småbarnsgrupp hade fler än 14 barn och 4 storbarnsgrupper hade fler än 18 barn. Barnomsorgsgarantin har uppfyllts under hela läsåret.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förskolan ska utveckla kvalitetsmätt och metoder för utvärdering som relaterar till förskolans mål och uppdrag	2009-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans personal kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2007-01-01	2010-12-31	

Se redovisning ovan under rubriken *Systematiskt kvalitetsarbete*.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för läroplanens målområden *Normer och värden, Utveckling och lärande, Barns inflytande, Förskola och hem samt Samverkan med skolan*. Detta grundar vi på förskolornas självvärdering, stadsledningskontorets indikator för självvärdering, förvaltningens dialogmöten samt förskoleundersökningen.

Stadens självvärderingsinstrument avseende utveckling och lärande har bidragit till att öka medvetenheten hos pedagogerna och är en enorm tillgång för det fort-

sätta utvecklingsarbetet. Instrumentet har tydliggjort pedagogernas uppdrag både genom egen reflektion och gemensamma samtal. Detta har lett till att man mer konkret fått insikt i vilka förändringar man är i behov av att vidta för att stimulera en fördjupad utveckling hos barnen. Instrumentet måste implementeras fullt ut på förskolorna.

De pedagoger som använder sig av pedagogisk dokumentation ger barnen mer stöd i att pröva eller utveckla sina tankar och hypoteser samt att slutföra dem. Många av pedagogerna behöver dock en fördjupad kunskap i pedagogisk dokumentation för att kunna se och dokumentera samt analysera barnens lärande. Förvaltningen har från hösten 2010 gjort en stor satsning på personalens fortbildning där bl.a. kunskap i pedagogisk dokumentation ingår som en del under flera år.

Uppföljningsarbetet har inte fungerat tillfredställande på alla avdelningar. I vissa fall saknas de utarbetat underlag för observationer, gruppanalys eller utvärdering. Pedagogerna har där fokuserat på vad man gjort i stället för hur man gjort, hur resultatet blev, vad barnen har utvecklat och hur man går vidare. Det har då varit svårt att analysera och komma fram till vad som behöver utvecklas. Många av pedagogerna behöver diskussioner om utvärderingarnas utformning samt hur analyserna ska göras.

Förskolorna behöver utveckla sitt arbetssätt i hur de kommunicerar sitt arbete kring åtagandena med föräldrarna.

Av förskoleundersökningen framgår att Älvsjös kommunala förskolor får en positiv helhetsbedömning av föräldrarna, då undersökningen visar att 83 % som helhet är nöjda med sitt barns förskola. Svarsfrekvensen var 73%.

Sammanfattningsvis kan förvaltningen konstatera att alla resultatenheter blivit bättre på, att i sina kvalitetsredovisningar, beskriva resultat liksom att göra bedömningar och analyser. Det kvarstår dock vissa skillnader i kvalitén på redovisningarna, vilket innebär att enheterna måste arbeta vidare med att förbättra sina kvalitetsredovisningar.

Av enheternas självvärderingar och förskoleundersökningen framgår att det är stora skillnader mellan förskolornas resultat. Förvaltningen måste därför inrikta arbetet på att utjämna dessa skillnader och behöver därför fokusera mer på vissa utvecklingsområden de kommande åren.

Utvecklingsområden

- Språkutveckling
- Pedagogisk dokumentation
- Barns inflytande
- Föräldrainsformation.

Åtgärder för utveckling

Språkutveckling

Handlingsplan för förskolornas arbete med barns språk- och kunskapsutveckling beslutades av stadsdelsnämnden 2010-08-26. Planen håller för närvarande på att implementeras genom ett omfattande fortbildningsprogram, som startade för all personal 2010-09-07. Två personal per förskola får fyra halvdagars genomgång av språkplanen. Dessa pedagoger kommer sedan tillsammans med sina pedagogiska ledare att fortsätta utvecklingsarbetet på sina enheter.

Pedagogisk dokumentation

I omfattande satsning på kompetensutveckling i pedagogisk dokumentation har startat föreläsningen *Hur kan pedagogisk dokumentation hjälpa oss att säkerställa kvalitén*.

I januari startar själva utbildningarna i samarbete med Reggio Emilia Institutet. Rubriken är; *Pedagogisk dokumentation och processledning*. Denna utbildning, på två heldagar och sex halvdagar, går en personal per förskola. Parallell med detta kommer de pedagogiska ledarna att hålla i samma utbildning för andra pedagoger. De pedagogiska ledarna får handledning av Reggio Emilia Institutet. Satsningen kommer att fortlöpa och målet är att alla pedagoger ska genomgå utbildningen.

Barns inflytande

Arbetslagen behöver utveckla den pedagogiska dokumentationen för att göra barnens lärande och utveckling synligt och därigenom kunna den öka barnens inflytande genom att reflektera tillsammans med barnen. Fler förskolor behöver också utveckla sina metoder för att öka barnens möjligheter att påverka förskolans miljö och verksamhetens innehåll.

Föräldrainsformation

Informationen på *Jämför service* på www.stockholm.se ska fortsätta att uppdateras. Pedagogerna behöver bli bättre på att synliggöra förskolans åtaganden och arbetssätt för föräldrarna utifrån förskolans styrdokument. Utbildningen i pedagogisk dokumentationen kommer att ligga till grund för detta arbete.
